

Speekselvloed / Hypersalivatie bij clozapine

Een van de bijwerkingen van clozapine is (nachtelijk) speekselverlies, dit komt voor bij ongeveer 30% van de patiënten.

Suikervrije kauwgom om de slikreflex te stimuleren is alleen te adviseren voor klachten overdag. Een eerste stap in de behandeling is het verlagen van de dosering, als dit klinisch mogelijk is.

Een systematisch overzicht over de medicamenteuze behandeling van speekselvloed bij clozapine komt tot de volgende adviezen:

Een steeds meer gebruikte optie is glycopyrronium. Voordeel hiervan is dat het de bloed-hersen barrière niet passeert en er daarom minder kans is op anticholinerge overbelasting.

Instellen glycopyrronium: laag inzetten en langzaam opbouwen tot veelal 1–2 mg 3×/dag, in onderzoek is ook wel tot 8 mg per dag toegepast. Is speekselvloed in de nacht een probleem dan kan uiteindelijk één dosering voor de het slapen volstaan. Glycopyrronium werkt circa 7 uur.

Anticholinergica lijken werkzaam, bijvoorbeeld biperideen (akineton®), trihexyfenidyl (artane®) of een scopolamine pleister.

Daarnaast is er de mogelijkheid van intranasale (in de neus) of sublinguale (onder de tong) toediening van ipratropiumbromide 0,03 mg/ml in neusverstuiver of sublinguale atropine (een druppel 1%-oplossing (0,5mg atropine). Deze hebben het voordeel van plaatselijke toediening, maar het nadeel van mogelijke overdosering door de patiënt wat bij dit middel erg gevaarlijk is (CAVE anticholinerge belasting door polyfarmacie en leeftijd / delier). Als alternatief kan nog worden gedacht aan metoclopramide 10-30 mg. Metoclopramide is een anti-emetikum en is een antagonist van de D2 receptor behorend bij de benzamides.

Vergelijking tussen de verschillende anticholinergica en diens klinische verschijnselen

	Glycopyrronium	Atropine	Scopolamine	Biperideen
Speeksel remmend effect	+++	++	+++	++
Sedatie	0	+	+++	+++
Tachycardie	++	+++	+	++
Bronchodilatatie	++	++	+	+

0 = geen effect, + = minimaal effect, ++ = matig effect, +++ = sterk effect

Referenties

1. Bird AM, Smith TL, Walton AE. (2011) Current treatment strategies for clozapine-induced sialorrhoea. *Ann Pharmacother.* 2011 May;45(5):667-75.
2. Kreinin A, Miodownik C, Mirkin Y et al. (2016) Double-blind, randomized, placebo-controlled trial of metoclopramide for hypersalivation associated with clozapine. *J Clin Psychopharmacol* 2016;36(3):200-205
3. Man, W.H., de Koning, J.C.A., Schulte, P.F.J., Wiltink, I., Cahn, W., Heerdink, E.R. (2013) Glycopyrroniumbromide bij clozapine-geïnduceerd speekselverlies. *Psyfar*, december 2013 (4)

Laatste revisie datum

29-11-2019

Trefwoorden:¹

Clozapine
Speekselvloed
Hypersalivatie

¹ © 2019 M. de Ruijter

